

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.I.21.006/2017/4.szám

A Szegedi Ítéltábla a dr. Szűcs András ügyvéd által képviselt **felperes neve (címe)** szám alatti lakos felperesnek – a dr. Bóta Zoltán ügyvéd által képviselt **alperes neve (címe)** szám alatti székhelyű alperes ellen kegyeleti jog megsértésének megállapítása iránt indított perében a Kecskeméti Törvényszék 2017. szeptember 20. napján kelt 4.P.21.299/2016/20. számú ítélete ellen a felperes részéről 21., az alperes részéről 22. sorszám alatt előterjesztett fellebbezések folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezéseit **részben megváltoztatja** és mellőzi a felperes édesanyja kórbonctani vizsgálatának elvégzésével megvalósított személyiségi jogsértés megállapítását.

Az alperes által fizetendő sérelemdíj összegét 200.000,- (Kettőszázezer) Ft-ra és annak az elsőfokú ítélet szerinti mértékű és tartamú késedelmi kamatára leszállítja.

Mellőzi az alperest elsőfokú eljárási költség megfizetésére kötelező rendelkezést, és kötelezi a felperest, 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 50.000,- (Ötvenezer) Ft elsőfokú eljárási költséget.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 25.000,- (Huszonötezer) Ft másodfokú eljárási költséget.

A le nem rótt 72.000,- (Hetvenkettőezer) Ft fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S

A felperes édesanyja, néhai **(személy neve)** az alperes szervezeti egységeként működő ... Kórházban hunyt el 2015. november 30-án. Lánya, aki a felperes testvére, még ezen a napon a „Kórbonctani vizsgálat elrendelése/mellőzése” elnevezésű nyomtatványon kijelentette, hogy nem merült fel kifogás az elhunyt orvosi kezelésével kapcsolatban, egyben kérte kórbonctani vizsgálatának mellőzését. Az okiraton a halottvizsgálatot végző orvos rögzítette, hogy rendkívüli haláleset gyanúja nem merült fel, a halál oka a klinikai vizsgálatokkal megállapítható volt, nem perinatális halál következett be, az elhunyt nem volt szervátültetés donora vagy recipiense, foglalkozási eredetű megbetegedésben nem szenvedett és annak gyanúja sem merült fel, hogy a halála ezzel van okozati

összefüggésben, az elhunyt szervezetébe újra felhasználható nagy értékű műszert vagy eszközt nem ültettek, az esetnek tudományos vagy oktatási jelentősége nincs, az elhunytat nem kívánják hamvasztani. Az orvosi dokumentumok szerint ennek ellenére a kezelőorvos, az osztályvezető főorvos, és a patológus szakorvos egyaránt kórbonctani vizsgálatot javasolt. A kórház vezetője 2015. december 2-án elrendelte az elhunyt kórbonctani vizsgálatát. A néhairól ugyanezen a napon „Feljegyzés” készült, amely azt tartalmazza a klinikai epikrízis címszó alatt, hogy „rövid, kétnapos observatiót követően alarmirozó tünetek nélkül exitált. Halálának oka infarctus pneumonia és következményes légzési elégtelenség lehetett”. A halál okát megállapító patológus a halálozás jellegét természetesnek minősítette. A néhai kórbonctani vizsgálatára 2015. december 2-án került sor, amely megerősítette a korábban már leírt közvetlen halálokot, illetve a megelőző állapotot és az alapbetegséget. A boncolási jegyzőkönyv belszervi leírásban a külső leírás szerint idős nőről a következő szöveget tartalmazza: „prostatata lebenyei gesztenyénnyel, megtartott mirigyes szerkezetűek, a herék borékban helyezkednek el, fosztható állományúak”.

A néhai hozzátartozói – köztük a felperes – a halottvizsgálati bizonyítványt átvéve észlelték, hogy annak 22. pontja szerint a néhai boncolás után elhamvasztható annak ellenére, hogy koporsós temetést kértek. Az alperes megkeresésükre kiadta az elhunyt kezelésével és kórbonctani vizsgálatával kapcsolatos iratokat. A felperes a boncolási jegyzőkönyvet olvasva felháborodva szembesült a sérelmezett szövegrésszel, amely nagy megrökönyödést keltett mind benne, mind a többi hozzátartozóban.

A felek között megindult levelezés során az alperes 2016. február 15-én az elkövetett adminisztratív hibáért, illetve annak kegyeletsértő jellegéért a felperestől elnézést kért és sajnálkozását fejezte ki.

A felperes keresetében kérte megállapítani, hogy az alperes kegyeleti jogot sértett a néhai boncolásának elrendelésével, valamint a boncolási jegyzőkönyv idézett szövegével, egyben 1.000.000,- Ft sérelemdíj megfizetésére kérte kötelezni. Sérelemdíj iránti igényének mértékét azzal indokolta, hogy abból méltó síremléket kíván emelni elhunyt édesanyjának. A költség a követelt sérelemdíjjal azonos összegű.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Nem vitatta, hogy a boncolási jegyzőkönyv elírást tartalmazott, azonban hangsúlyozta, azért a pert megelőzően már elnézést kért. Vitatta, hogy a boncolás elrendelése törvénysértő lett volna. Hivatkozott a kórházban készült feljegyzés epikrízis részére, amelyben a halál okaként szereplő „lehetett” szó használata utal arra, hogy az nem volt egyértelműen megállapítható, ezért a boncolás elrendelése indokolt volt. Az igényelt sérelemdíj összegét is eltűzottnak tartotta.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, az alperes a felperes 2015. november 30. napján elhalálozott édesanyja kórbonctani vizsgálatának elvégzésével, valamint a boncolási jegyzőkönyv kismencedei szervek leírásánál elkövetett hibájával megsértette a néhai emlékét, a felperes mint hozzátartozó kegyeleti jogát. Kötelezte egyben 500.000,- Ft sérelemdíj és késedelmi kamatai megfizetésére, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Határozatának indokolása szerint az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.) 219. § (2) bekezdése alapján a perbeli esetben nem volt kötelező a kórbonctani vizsgálat elvégzése. Ezt erősítette **(tanú neve)** tanúvallomása, aki úgy nyilatkozott, hogy el lehet tekinteni a vizsgálatról, ha a halálok ismert, és személyesen akkor sem szokta javasolni a boncolást, ha a hozzátartozó nem kéri azt. E tanúvallomás és az okirati bizonyítékok értékelésével az elsőfokú bíróság arra a megállapításra jutott, hogy a törvényi előírásokkal szemben került sor a kórbonctani vizsgálat elvégzésére.

A Ptk. 2:50. § (1) bekezdésére utalva rámutatott, minden, az elhunyt emlékét sértő cselekmény szükségképpen a hozzátartozó személyiségének sérelmével jár. A felperest ért sérelemre tanúként hallgatta meg édesapját és testvérét, melyek alapján megállapította, a családtagok osztoztak az

akarataik ellenére elvégzett boncolás és a kórbonctani jegyzőkönyv tartalma miatti fájdalomban, melyek nyilvánvalóan fokozták azt a megrázkódtatást, amit a családtag elvesztése önmagában okoz. Mivel az adott esetben a személyiségi jogsértést bizonyítottanak találta, a további hátrány bizonyítását szükségtelennek tartotta. A sérelemdíj összegének meghatározásánál értékelte a jogsértés súlyát, azt, hogy a jogszabályi rendelkezések ellenére, nem tisztelve a hozzátartozók kérését került sor a boncolás elvégzésére. Jelentőséget tulajdonított annak is, hogy ha a hozzátartozó kórházban hal meg, a családtagok fokozottan kiszolgáltatott helyzetben vannak.

Az ítélettel szemben valamennyi fél fellebbezéssel élt.

A felperes jogorvoslati kérelmében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatása mellett az alperes kereset szerinti marasztalását kérte. Azzal érvelt, hogy a sérelemdíj ugyan nem kártérítés, azonban összegének a kár mértékével azonosnak kell lennie és igazodnia kell a sérelemhez. Kiemelte, kegyeleti jogát kívánja gyakorolni azzal, hogy méltó síremléket létesít édesanyjának, amelynek költsége a csatolt igazolás alapján 1.000.000,- Ft. Sérelmét egy ilyen költségű síremlék állításával látja kiegyenlíthetőnek.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását, a boncolás személyiségi jogsértő volta megállapításának mellőzését és a marasztalás összegének 100.000,- Ft-ra történő leszállítását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tévesen értelmezte az Eütv. 219. § (2) bekezdését, amely csak az ott írt feltételek együttes fennállása esetén teszi lehetővé a boncolás mellőzését. A csatolt dokumentumokból viszont egyértelműen megállapítható, hogy mind a kezelőorvos, mind az osztályvezető főorvos, mint pedig patológus szakorvos javasolta a kórbonctani vizsgálat elvégzését, ebből következően az Eütv. 219. § (2) bekezdésének d) pontjában rögzített feltétel nem valósulhatott meg. De nem állt fenn a b) pontban rögzített feltétel sem, mivel a halál okának meghatározása nem volt egyértelmű. Azt nem vitatta, hogy a boncolási jegyzőkönyvben szereplő adminisztrációs hibával az alperes kegyeleti jogot sértett, hangsúlyozta azonban, hogy a hibát kijavította, a hozzátartozóktól több alkalommal bocsánatot kért és a téves adatok kórház részéről nem kerültek nyilvánosságra hozatalra sem. Véleménye szerint mindezekre tekintettel a sérelemdíj összege eltúlzott, ezért kérte azt leszállítani.

A felperes fellebbezése **alaptalan**, az alperes fellebbezése **részben alapos**.

A jogvita elbírálására az állított jogsértés időszakából adódóan a 2013. évi V. törvény (Ptk.) rendelkezései az irányadók, amely általános jelleggel védi a személyiségi jogokat (Ptk. 2:42. § (1) bekezdés). A 2:42. § (2) bekezdése generalklauzulaként rögzíti, hogy az emberi méltóságot és az abból fakadó személyiségi jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani, míg a 2:50. §-a a kegyeleti jogot külön is nevesíti. Elvileg minden személyiségi érdeksérelmet okozó, illetve azt veszélyeztető magatartás jogellenes, mégis vannak olyan körülmények amelyek fennállása esetén a személyiségi jogsértés jogellenessége kizárt. Ilyen a jog kifejezett engedélye. Amennyiben viszont kizáró ok fennállta nem igazolható, a jogsértéshez kapcsolódóan a Ptk. különböző szankciók alkalmazását teszi lehetővé. Az objektív, azaz felróhatóságtól független szankciókat a Ptk. 2:51. § (1) bekezdés a)-e) pontjai sorolják fel, míg a mögöttes felelősségi alakzattól függően vagy objektív, vagy szubjektív jogkövetkezményként a sérelemdíjat vezeti be a Ptk. mint közvetett kompenzációt, illetve pénzbeli elégtételt jelentő magánjogi büntetést (Lábady Tamás: A nemvagyoni kártérítés metamorfózisa sérelemdíját a bírói gyakorlat kezdeti dilemmái Polgári jog 2016/2. szám Fórum rovat). Mértékének megállapításához az összes körülmény vizsgálata szükséges: a jogsértés súlya, hatása, gyakorisága, a felróhatóság mértéke, a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatása (Ptk. 2:52. § (3) bekezdés). Lényeges, hogy a sérelemdíj fizetésre kötelezés feltételeire –

különösen a sérelemdíjra köteles személy meghatározására és a kimentés módjára – a kártérítési felelősség szabályait kell alkalmazni (Ptk. 2:52. § (2) bekezdés). Az e jogkövetkezmény alóli mentesülés feltételeit tehát a jogsértő személyére irányadó felelősségi rendszer alapján kell meghatározni. Ez azt jelenti, hogy szerződésen kívüli jogsértés esetén a deliktális kártérítés kimentési feltételeit kell vizsgálni, ha pedig a sérelemdíj iránti igény alapját képező személyiségi jogsértést szerződésszegéssel okozták, a kontraktuális kártérítési felelősség – Ptk. által szigorított – kimentési szabályai az irányadók (hasonlóan: A Ptk. magyarázatokkal Szerkesztő: Vékás Lajos Budapest 2013.73. oldal).

A perben a felperes jogsértő magatartásként két tevékenységet jelölt meg: egyfelől a néhai – felperes akarata ellenére történő – boncolásának elvégzését, másfelől a boncolási jegyzőkönyv egyes, álláspontja szerint kegyeleti jogot sértő részeit.

Az elsőfokú bíróság – ítéletének rendelkező részéből kitűnően – mindkét magatartás tekintetében alaposnak találta a keresetet, álláspontjával azonban az ítéletábla csak részben ért egyet.

Ahogy arra fellebbezésében az alperes helyesen hivatkozott, a néhai halálának időpontjában hatályos, az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.) 219. § (2) bekezdése tartalmazta azokat a konjunktív feltételeket, amelyek megvalósulása esetén az elhunyt személy kórbonctani vizsgálatától el lehet tekinteni. E feltételek közül a d) pontban foglalt kezelőorvosi és patológus szakorvosi hozzájárulás hiányzik, ezért a boncolás elvégzése az Eütv. 219. § (1) bekezdése értelmében nem volt mellőzhető. Ez a jogszabályi felhatalmazás a sérelmes magatartás tanúsítására viszont a személyiségi jogsértést eleve kizárja. Helyesen hivatkozott az alperes az Eütv. 219. § (2) bekezdés b) pontjában írt feltételek hiányára is. A halál oka ugyanis nem egyértelműen, teljes bizonyossággal, eltérést kizáró módon került meghatározásra a 2015. december 2-i feljegyzésben. Az itt szereplő „lehetett” szó használata bizonytalanságot tükröz annak általánosan elfogadott jelentése szerint, ami a teljes szövegrészre kihat. Tévesen állapította meg tehát az elsőfokú bíróság a boncolás elvégzése tekintetében a személyiségi jogsértés tényét.

A boncolási jegyzőkönyv tartalma kapcsán az alperes fellebbezésében nem vitatta a kegyeleti jogsértés tényét (2017. október 20-án kelt fellebbezés 2. oldal utolsó előtti bekezdés első mondat), a másodfokú eljárásban ezért az ítéletáblának e jogsértéssel összefüggésben kizárólag a sérelemdíj mértékéről kellett állást foglalnia.

A sérelemdíj a személyiségi jogok megsértésének vagyoni elégtétellel történő közvetett kompenzációja és egyben magánjogi büntetése. A sérelemdíj funkciói közé tartozik – a nemvagyoni kártérítéshez hasonlóan –, hogy az elszenvedett hátrányt hozzávetőlegesen más nemű előnyökkel kompenzálja, ennek érdekében pénzbeni juttatásban részesítse a személyiségi jogaiban megsértett felet.

Helyesen értékelte ezért az elsőfokú bíróság az összeg meghatározásakor a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatását, amelyet a Ptk. 2:52. § (3) bekezdése külön is nevesít. A környezetre gyakorolt hatás figyelembevételét pedig az magyarázza, hogy a jogaiban megsértett személy környezetében indukált negatív változásokat ő maga is érzékeli, azoknak maga is elszenvedője (Fuglinszky Ádám: Kártérítési jog 836. oldal).

Figyelembe kell azonban venni azt is, hogy az alperes a kegyeleti jog megsértéséért sajnálkozását fejezte ki és elnézést kért már a pert megelőzően.

Az ítéletábla úgy találta, hogy a perbeli esetben indokolt a sérelemdíj leszállítása már csak azért is, mert az elsőfokú bíróság mindkét kifogásolt magatartás tekintetében megállapította a a személyiségi

jogsértést, és ehhez arányosította a sérelemdíjat, a másodfokú bíróság viszont a boncolás elvégzését nem minősítette jogsértőnek. Így a sérelemdíj csupán egy jogsértő magatartás szankciójaként jelenik meg az ügyben. Nem lehet viszont szempont a mérték meghatározásánál a felperes által méltónak ítélt sírhely állításának költsége. A sérelemdíj ugyanis a bekövetkezett immateriális hátrány kompenzálására szolgál, amely semmilyen összefüggésben nem áll a sírhely árával. Szerepet kap viszont a jogsértés súlya és felróhatóságának foka a felperesnek nyilvánvalóan okozott fájdalom mellett, hiszen a sérelemdíj egyfajta preventív, büntető szankciót is betölt. Mindezeket együttesen értékelve jutott az ítéltábla arra a következtetésre, hogy az arányos sérelemdíj összege 200.000,- Ft.

A kifejtettekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben – a rendelkező részben foglaltak szerint – megváltoztatta. A részbeni megváltoztatásra figyelemmel a felperes az elsőfokú eljárásban 80 %-ban pervesztesnek tekintendő, ezért a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes elsőfokú eljárási költségeinek arányos viselésére.

A felperes a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és 15. § (1) bekezdése szerint köteles az alaptalan felperesi és a részben alapos alperesi fellebbezésre eső eljárási illeték megfizetésére az államnak külön felhívásra, egyben az alperes másodfokú eljárásbeli jogi képviselőjével felmerült költségének arányos részét megfizetni, amelyet az ítéltábla a fellebbezési értékkel, valamint a kifejtett képviselői tevékenységgel arányban állóan állapított meg a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, (5) és (6) bekezdése alapján.

Szeged, 2018. április 27.

Dr. Kiss Gabriella s.k.	Bálint Attila s.k.	. Bánfalvi-Bottyán Csilla s.k.
a tanács elnöke	előadó bíró	táblabíró